

STN	Ochrana kultúrneho dedičstva Základné pojmy a definície	STN EN 15898 76 0100
------------	--	--

Conservation of cultural heritage
Main general terms and definitions

Conservation de patrimoine culturel
Principaux termes généraux et définitions

Erhaltung des kulturellen Erbes
Allgemeine Begriffe

Táto slovenská technická norma je slovenskou verziou európskej normy EN 15898: 2019. Preklad zabezpečil Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky. STN EN 15898 má rovnaké postavenie, ako majú oficiálne verzie.

This standard is the Slovak version of the European Standard EN 15898: 2019. It was translated by Slovak Office of Standards, Metrology and Testing. STN EN 15898 has the same status as the official versions.

Nahradenie predchádzajúcich dokumentov

Táto slovenská technická norma nahrádza anglickú verziu STN EN 15898 z mája 2020, ktorá od 1. 5. 2020 nahradila STN EN 15898 z októbra 2012 v celom rozsahu.

136987

Národný predhovor

Norma obsahuje tri národné poznámky.

Norma obsahuje jednu národnú prílohu s abecedným zoznamom slovenských termínov.

Norma obsahuje slovenské termíny a definície a ďalšie cudzojazyčné termíny v poradí angličtina, francúzština a nemčina, ktoré sa nachádzajú v oficiálnej verzii.

Normatívne referenčné dokumenty

V tomto dokumente sa nenachádzajú žiadne normatívne referenčné dokumenty.

Súvisiace právne predpisy

Zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov;

zákon č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov;

zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov;

zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov;

zákon č. 200/1994 Z. z. o Komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov.

Vypracovanie slovenskej technickej normy

Spracovateľ: Anna Tuhárska, Pamiatkový úrad Slovenskej republiky

Ochrana kultúrneho dedičstva Základné pojmy a definície

Conservation of cultural heritage
Main general terms and definitions

Conservation de patrimoine culturel
Principaux termes généraux et définitions

Erhaltung des kulturellen Erbes
Allgemeine Begriffe

Túto európsku normu schválil CEN 28. júla 2019.

Členovia CEN sú povinní plniť vnútorné predpisy CEN/CENELEC, v ktorých sú určené podmienky, za ktorých sa tejto európskej norme bez akýchkoľvek zmien priznáva postavenie národnej normy. Aktualizované zoznamy a bibliografické odkazy týkajúce sa takýchto národných noriem možno na požiadanie dostať od Riadiaceho strediska CEN-CENELEC alebo od každého člena CEN.

Táto európska norma existuje v troch oficiálnych verziách (anglickej, francúzskej a nemeckej). Verzia v akomkoľvek inom jazyku, ktorú na vlastnú zodpovednosť vydal člen CEN v preklade do národného jazyka a ktorá bola oznámená Riadiacemu stredisku CEN-CENELEC, má rovnaké postavenie, ako má oficiálne verzie.

Členmi CEN sú národné normalizačné organizácie Belgicka, Bulharska, Cypru, Česka, Dánska, Estónska, Fínska, Francúzska, Grécka, Holandska, Chorvátska, Írska, Islandu, Litvy, Lotyšska, Luxemburska, Maďarska, Malty, Nemecka, Nórska, Poľska, Portugalska, Rakúska, Rumunska, Severného Macedónska, Slovenska, Slovinska, Spojeného kráľovstva, Srbska, Španielska, Švajčiarska, Švédska, Talianska a Turecka.

CEN

Európsky výbor pre normalizáciu
European Committee for Standardization
Comité Européen de Normalisation
Europäisches Komitee für Normung

Riadiace stredisko CEN-CENELEC: Rue de la Science 23, B-1040 Brusel

OBSAH

	Strana
Európsky predhovor	5
0 Úvod	8
0.1 Všeobecné ustanovenia	8
0.2 Vznik normy	10
0.3 Odkazy a zdroje	12
0.4 Ochrana kultúrneho dedičstva v praxi	14
0.5 Štruktúra normy a jej používanie	16
1 Predmet	18
2 Normatívne odkazy	18
3 Termíny a definície	18
3.1 Termíny týkajúce sa kultúrneho dedičstva	19
3.2 Termíny týkajúce sa stavu zachovania	23
3.3 Termíny týkajúce sa ochrany kultúrneho dedičstva	27
3.4 Termíny týkajúce sa preventívnej ochrany	33
3.5 Termíny týkajúce sa stabilizačného konzervovania, obnovy a reštaurovania	35
3.6 Termíny týkajúce sa plánovania a dokumentácie	40
Literatúra	45
Register	57

CONTENTS

	Page
European foreword	5
0 Introduction	8
0.1 General observations	8
0.2 Development of this standard	10
0.3 References and sources	12
0.4 Conservation practice	14
0.5 The structure of the document and how to use it	16
1 Scope	18
2 Normative references	18
3 Terms and definitions	18
3.1 Cultural heritage terms	19
3.2 Condition terms	23
3.3 Conservation terms	27
3.4 Preventive conservation terms	33
3.5 Remedial conservation and restoration terms	35
3.6 Planning and documentation terms	40
Bibliography	45
Index	59

SOMMAIRE

	Page
Avant-propos européen	5
0 Introduction	8
0.1 Observations générales	8
0.2 Élaboration de la présente norme	10
0.3 Références et sources	12
0.4 Pratique en matière de conservation-restauration	14
0.5 Structure et mode d'emploi du document	16
1 Domaine d'application	18
2 Références normatives	18
3 Termes et définitions	18
3.1 Termes relatifs au patrimoine culturel	19
3.2 Termes relatifs à l'état	23
3.3 Termes relatifs à la conservation-restauration	27
3.4 Termes relatifs à la conservation préventive	33
3.5 Termes relatifs à la conservation curative et à la restauration	35
3.6 Termes relatifs à la programmation et à la documentation	40
Bibliographie	45
Index	61

INHALT

	Seite
Europäisches Vorwort	5
0 Einleitung	8
0.1 Allgemeines	8
0.2 Zur Entstehung dieser Norm	10
0.3 Nachweise und Quellen	12
0.4 Konservierungspraxis	14
0.5 Zur Struktur und zur Benutzung der Norm	16
1 Anwendungsbereich	18
2 Normative Verweisungen	18
3 Begriffe	18
3.1 Begriffe zum Kulturerbe	19
3.2 Begriffe zum Erhaltungszustand	23
3.3 Begriffe zur Konservierung	27
3.4 Begriffe zur Präventiven Konservierung	33
3.5 Begriffe zur Stabilisierenden Konservierung und Restaurierung	35
3.6 Begriffe zur Planung und Dokumentation	40
Literaturhinweise	45
Stichwortverzeichnis	63

Európsky predhovor

Tento dokument (EN 15898: 2019) vypracovala technická komisia CEN/TC 346 *Ochrana kultúrneho dedičstva*, ktorej sekretariát je v UNI.

Tejto európskej norme sa musí priznať postavenie národnej normy buď vydaním identického textu, alebo oznámením najneskôr do apríla 2020 a národné normy, ktoré sú s ňou v rozpore, musia sa zrušiť najneskôr do mája 2020.

Upozorňuje sa na možnosť, že niektoré časti tohto dokumentu môžu byť predmetom patentových práv. CEN nezodpovedá za identifikáciu ktoréhokolvek alebo všetkých takýchto patentových práv.

Tento dokument nahrádza EN 15898: 2011.

Hlavné rozdiely medzi touto normou a normou EN 15898: 2011 sú:

a) doplnenie nasledovných pojmov:

- sprístupnenie;
- degradačný činiteľ;

European foreword

This document (EN 15898: 2019) has been prepared by Technical Committee CEN/TC 346 "Conservation of cultural heritage", the secretariat of which is held by UNI.

This European Standard shall be given the status of a national standard, either by publication of an identical text or by endorsement, at the latest by April 2020, and conflicting national standards shall be withdrawn at the latest by May 2020.

Attention is drawn to the possibility that some of the elements of this document may be the subject of patent rights. CEN shall not be held responsible for identifying any or all such patent rights.

This document will supersede EN 15898: 2011.

The main differences between this document and EN 15898: 2011 are:

a) additional terms were added:

- accessibility;
- agent of deterioration;

Avant-propos européen

Le présent document (EN 15898: 2019) a été élaboré par le Comité Technique CEN/TC 346 «Conservation des biens culturels», dont le secrétariat est tenu par UNI.

Cette Norme européenne devra recevoir le statut de norme nationale, soit par publication d'un texte identique, soit par entérinement, au plus tard en avril 2020, et toutes les normes nationales en contradiction devront être retirées au plus tard en mai 2020.

L'attention est attirée sur le fait que certains des éléments du présent document peuvent faire l'objet de droits de propriété intellectuelle ou de droits analogues. Le CEN ne saurait être tenu pour responsable de ne pas avoir identifié de tels droits de propriété et averti de leur existence.

Le présent document est destiné à remplacer l'EN 15898: 2011.

Les principales différences entre le présent document et l'EN 15898: 2011 sont les suivantes:

a) des termes supplémentaires ont été ajoutés:

- accessibilité;
- agent de dégradation;

Europäisches Vorwort

Dieses Dokument (EN 15898: 2019) wurde vom Technischen Komitee CEN/TC 346 „Erhaltung des kulturellen Erbes“ erarbeitet, dessen Sekretariat von UNI gehalten wird.

Diese Europäische Norm muss den Status einer nationalen Norm erhalten, entweder durch Veröffentlichung eines identischen Textes oder durch Anerkennung bis Mai 2020, und etwaige entgegenstehende nationale Normen müssen bis Mai 2020 zurückgezogen werden.

Es wird auf die Möglichkeit hingewiesen, dass einige Elemente dieses Dokuments Patentrechte betreffen können. CEN ist nicht dafür verantwortlich, einige oder alle diesbezüglichen Patentrechte zu identifizieren.

Dieses Dokument wird EN 15898: 2011 ersetzen.

Die wesentlichen Unterschiede zwischen diesem Dokument und EN 15898: 2011 sind:

a) Zusätzliche Begriffe wurden hinzugefügt:

- Zugänglichkeit;
- Schadensfaktor;

- proces ochrany kultúrneho dedičstva/konzervovania-reštaurovania	- conservation process;	- processus de conservation-restauration;	- Erhaltungsprozess;
- správa o priebehu obnovy/konzervovania-reštaurovania;	- conservation report;	- rapport d'intervention;	- Konservierungsbericht;
- núdzové opatrenia;	- emergency response;	- mesures d'urgence;	- Notfallmaßnahmen;
- integrovaná ochrana proti škodcom;	- Integrated Pest Management;	- gestion intégrée des nuisibles;	- Integrierte Schädlingsbekämpfung;
- zásah;	- intervention;	- intervention;	- Maßnahme;
- čitateľnosť;	- legibility;	- lisibilité;	- Lesbarkeit;
- identifikácia objektu;	- object identification;	- identification du bien;	- Objektidentifikation;
- originalita;	- originality;	- caractère d'origine;	- Originalität;
- štrukturálna stabilita;	- structural stability;	- stabilité structurelle;	- strukturelle Stabilität;
- náhrada;	- surrogate;	- reproduction pour substitution;	- Sekundärform;
b) modifikácia niektorých existujúcich definícií a poznámok;	b) modifications on some existing definitions and notes were carried out;	b) quelques définitions et notes existantes ont fait l'objet de modifications mineures;	b) Modifizierungen bei ein paar bestehenden Definitionen und Anmerkungen wurden vorgenommen;
c) aktualizácia a opätovné usporiadanie zoznamu literatúry;	c) the Bibliography was updated and resorted;	c) la Bibliographie a été mise à jour et réorganisée;	c) die Literaturhinweise wurden aktualisiert und neu sortiert;
d) redakčná úprava dokumentu.	d) the document was editorially revised.	d) le document a été révisé au niveau éditorial.	d) das Dokument wurde redaktionell überarbeitet.
V súlade s vnútornými predpismi CEN-CENELEC sú túto európsku normu povinné prevziať národné normalizačné organizácie týchto krajín: Belgicka, Bulharska, Cypru, Česka, Dánska, Estónska, Fínska, Francúzska, Grécka, Holandska, Chorvátska, Írska, Islandu, Litvy, Lotyšska, Luxemburska, Maďarska,	According to the CEN-CENELEC Internal Regulations, the national standards organisations of the following countries are bound to implement this European Standard: Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland,	Selon le Règlement Intérieur du CEN-CENELEC les instituts de normalisation nationaux des pays suivants sont tenus de mettre cette Norme européenne en application: Allemagne, Autriche, Belgique, Bulgarie, Chypre, Croatie, Danemark, Espagne, Estonie, Finlande, France, Grèce, Hongrie,	Entsprechend der CEN-CENELEC-Geschäftsordnung sind die nationalen Normungsinstitute der folgenden Länder gehalten, diese Europäische Norm zu übernehmen: Belgien, Bulgarien, Dänemark, Deutschland, die Republik Nordmazedonien, Estland, Finnland, Frankreich, Griechenland, Irland, Island, Italien,

Malta, Nemecka, Nórska, Poľska, Portugalska, Rakúska, Rumunská, Severného Macedónska, Slovenska, Slovinska, Spojeného kráľovstva, Srbska, Španielska, Švajčiarska, Švédska, Talianska a Turecka.

Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Republic of North Macedonia, Romania, Serbia, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey and the United Kingdom.

Irlande, Islande, Italie, Lettonie, Lituanie, Luxembourg, Malte, Norvège, Pays-Bas, Pologne, Portugal, République de Macédoine du Nord, République Tchèque, Roumanie, Royaume-Uni, Serbie, Slovaquie, Slovénie, Suède, Suisse et Turquie.

Kroatien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Niederlande, Norwegen, Österreich, Polen, Portugal, Rumänien, Schweden, Schweiz, Serbien, Slowakei, Slowenien, Spanien, Tschechische Republik, Türkei, Ungarn, Vereinigtes Königreich und Zypern.

0 Úvod

0.1 Všeobecné ustanovenia

Táto norma je časťou súboru noriem, ktoré vypracovala technická komisia CEN/TC 346. Uvádza sústavu všeobecných pojmov a ich definícií používaných v oblasti ochrany hmotného kultúrneho dedičstva. Jej účelom je prispieť k zlepšeniu porozumenia a posilneniu spolupráce medzi odborníkmi zodpovedajúcimi za ochranu kultúrneho dedičstva. V posledných rokoch sa stáva stále dôležitejšou potreba širšej dohody pri používaní odbornej terminológie v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva, ktorá by objasnila základné pojmy tak, aby nedochádzalo k zmätočnému výkladu pojmov a aby sa zaistilo, že rôzne osoby označujú rovnakým slovom to isté¹. Definície pojmov uvedené touto normou napomôžu tiež jednotnému používaniu terminológie v ostatných normách CEN/TC 346 týkajúcich sa ochrany kultúrneho dedičstva, ktoré definujú len pojmy špecifické pre predmet tej-ktorej normy.

¹ Pozri Literatúra [59] a [60].

0 Introduction

0.1 General observations

This standard is part of a series of standards being developed by CEN/TC 346. It provides terms and their definitions for a set of general concepts which are widely used by those working in the field of conservation of tangible cultural heritage. Its purpose is to bring greater understanding and encourage collaboration amongst those who have responsibility for or an interest in cultural heritage. The need for such agreement and clarification in the use of conservation words – to avoid confusion, to ensure that what one person means by a word corresponds with what another person understands – has become increasingly recognized in recent years¹. The definition of the terms here will also help to ensure consistent use of words and concepts within the other CEN/TC 346 conservation standards which define only those terms specific to each individual standard.

See Bibliography [59] and [60].

0 Introduction

0.1 Observations générales

La présente norme fait partie d'une série de normes élaborées par le CEN/TC 346. Elle fournit les termes et leurs définitions pour un ensemble de concepts généraux qui sont largement utilisés par les personnes travaillant dans le domaine de la conservation du patrimoine culturel matériel. Elle a pour objectif d'améliorer la compréhension et d'encourager la collaboration entre les personnes en charge du patrimoine culturel ou ayant un intérêt pour celui-ci. La nécessité d'une telle convention et d'une clarification dans l'usage des termes liés à la conservation restauration – afin d'éviter toute confusion et de s'assurer que la signification d'un terme pour une personne correspond à la compréhension qu'en a une autre personne – est devenue de plus en plus importante au cours des dernières années¹. La définition des termes du présent document permettra également d'assurer un usage cohérent des termes et des concepts dans les autres normes relatives à la conservation des biens culturels, élaborées par le CEN/TC 346, qui définiront uniquement les termes spécifiques à chaque norme individuelle.

Voir Bibliographie [59] et [60].

0 Einleitung

0.1 Allgemeines

Die vorliegende Norm gehört zu einer Serie von Normen, die von CEN/TC 346 entwickelt werden. Sie bietet allgemeine Begriffe mit ihren Benennungen und Definitionen, die weithin von den im Bereich der Konservierung von materiellem Kulturerbe Tätigen verwendet werden. Der Zweck dieser Norm ist es, die Verständigung und Zusammenarbeit zwischen denjenigen zu verbessern, die Verantwortung für das Kulturerbe tragen. Die Notwendigkeit einer solchen Übereinkunft und vertieften Klärung von Fachausdrücken der Konservierung ist in den letzten Jahren zunehmend erkannt worden, um Verwechslungen zu vermeiden und um sicherzustellen, dass, was eine Person unter einem Wort versteht, auch dem entspricht, was eine andere damit meint¹. Die Definition der Fachausdrücke hier wird auch entscheidend zur konsistenten Verwendung von Fachwörtern und Begriffen innerhalb der Gesamtheit der Normen des CEN/TC 346 beitragen. Diese übrigen Normen werden nur diejenigen Fachausdrücke definieren, die für den jeweiligen Gegenstand dieser Normen spezifisch sind.

Siehe Literaturhinweise [59] und [60].

Všetky normy CEN/TC 346 sa zameriavajú na hmotné kultúrne dedičstvo, avšak každý kultúrny objekt má aj nehmotné aspekty. Správne realizovaná ochrana hmotnej podstaty kultúrneho dedičstva rešpektuje aj jeho nehmotné aspekty.

Hmotné kultúrne dedičstvo zahŕňa nehnuteľné objekty (napr. budovy a iné stavebné štruktúry) a hnutel'né predmety (napr. archívne dokumenty, umelecké diela)². Tento dokument je snahou o zjednotenie terminológie používanej rôznymi subjektmi pôsobiacimi v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva. Pri bežnom používaní si môže príležitostne vyžadovať kompromisy, keďže nie každú definíciu je možné úplne presne aplikovať rovnako na všetky sféry činnosti.

The focus of all the CEN/TC 346 standards is on the tangible cultural heritage. However, every cultural object has intangible aspects. Conservation of the tangible, when properly carried out, respects the intangible.

The tangible cultural heritage comprises both immovable objects (e.g. buildings, structures) and movable objects (e.g. archival documents, works of art)². This document is an attempt to unify terminology that is used by all those working in the field of conservation of cultural heritage. This may occasionally require compromise based on current usage with the possibility that not every definition will apply equally in every sphere of activity.

Toutes les normes du CEN/TC 346 portent sur le patrimoine culturel matériel. Toutefois, chaque bien culturel a des dimensions immatérielles. La conservation-restauration de l'aspect matériel, lorsqu'elle est convenablement réalisée, respecte cette dimension immatérielle.

Le patrimoine culturel matériel comprend à la fois des biens immobiliers (bâtiments, structures, par exemple) et des biens mobiliers (documents d'archives, œuvres d'art, par exemple)². Le présent document constitue une tentative d'harmonisation de la terminologie utilisée par toutes les personnes travaillant dans le domaine de la conservation du patrimoine culturel. Cela peut parfois nécessiter des compromis fondés sur l'usage courant, avec l'éventualité que les définitions ne s'appliquent pas toutes de façon égale dans chaque sphère d'activité.

Im Fokus aller CEN/TC 346-Normen steht das materielle Kulturerbe. Jedes kulturelle Objekt hat aber auch immaterielle Aspekte. Die Konservierung des Materiellen, wenn sie angemessen ausgeführt wird, respektiert stets das Immaterielle.

Das materielle Kulturerbe umfasst sowohl ortsfeste Objekte (z. B. Gebäude und andere Bauwerke) als auch bewegliche (z. B. Archivalien, Kunstwerke)². Dieses Dokument ist der Versuch zur Vereinheitlichung der Terminologie aller, die auf dem Gebiet der Konservierung des kulturellen Erbes tätig sind. Dazu sind gelegentlich Kompromisse erforderlich, die auf dem gegenwärtigen Gebrauch der Fachsprache basieren, was die Möglichkeit einschließt, dass noch nicht jede Definition jedem Arbeitsbereich mit gleichermaßen guter Feinabstimmung angepasst ist.

² Toto rozlíšenie je v niektorých prípadoch len orientačné: napr. nástenná maľba môže byť istú dobu súčasťou stavby, ale neskôr môže byť prenesená do umeleckej galérie. Väčšina budov sa považuje za nehnuteľné dedičstvo, ale existujú aj prípady, kedy došlo k transferu celej budovy do múzea. Naopak, niektoré hnutel'né predmety (tapiserie, drevené obloženie stien, atď.) sa v istých prípadoch považujú za súčasť nehnuteľnosti.

This distinction is sometimes only approximate: a wall painting may be fixed to a building one day, but may be transferred to an art gallery another day. There are some buildings which have been moved, e.g. to museums. In some cases movable objects (e.g. curtains, tapestries, wood panelling etc.) are considered to be part of an immovable ensemble.

Cette distinction n'est parfois qu'approximative : une peinture murale peut, un jour, être solidaire de la structure d'un bâtiment, mais peut le lendemain se retrouver transposée sur un support mobile dans une galerie d'art. La plupart des bâtiments sont immeubles, mais il existe des musées dans lesquels des bâtiments ont été transférés. Dans certains cas, des biens mobiliers (par exemple : rideaux, tapisseries, boiseries, etc.) sont considérés comme faisant partie d'un ensemble immobilier.

Diese Unterscheidung gelingt manchmal nur annäherungsweise: ein Wandgemälde kann an einem Tag noch fester Bestandteil eines Gebäudes sein, aber bald darauf davon gelöst in einer Kunstgalerie gezeigt werden. Außerdem gibt es Gebäude, die beispielsweise in Museen umgesetzt worden sind. In einigen Fällen werden bewegliche Objekte als Teil eines ortsfesten Ensembles betrachtet (z. B. Vorhänge, Tapisserien, Holzvertäfelungen usw.).

Pojmy uvádzané v tejto norme boli vybrané odborníkmi pôsobiacimi ako v oblasti ochrany hnutel'ného, tak aj nehnuteľného kultúrneho dedičstva. Hoci súčasťou človekom vytvoreného kultúrneho dedičstva sú tiež kultúrna krajina, parky a záhrady, túto terminológiu na ne ešte nie je možné úplne aplikovať a podobne ani na neodkryté archeologické lokality. Rovnako v nej nie je úplne zahrnutá ochrana digitálneho dedičstva, ktorá sa spracováva v iných súvislostiach a inými technickými komisiami.

0.2 Vznik normy

Súčasnú vydanie normy je aktualizáciou jej prvého vydania a dopĺňa ho o ďalšie všeobecné pojmy, potrebné v iných normách CEN/TC 346. Je výsledkom rozsiahlych konzultácií v rámci siete CEN, na ktorých sa podieľali európski odborníci zaoberajúci sa ochranou kultúrneho dedičstva. Jednotliví odborníci menovaní národnými orgánmi pre normalizáciu sa spolu so svojimi kolegami na národnej úrovni podieľali na upresnení a prehĺbení spoločného chápania významu jednotlivých pojmov a na skvalitnení ich definícií.

The terms presented here have been selected by professionals working with the immovable and movable heritage. Even though landscapes, parks and gardens are also part of our human-made cultural heritage, this terminology does not yet wholly relate to them, nor to buried archaeological sites. Conservation of the digital heritage is likewise not fully embraced by this terminology, for which work is being undertaken in other frameworks and standards committees.

0.2 Development of this standard

This edition updates the first edition and takes into account additional general terms found necessary in other standards produced by CEN/TC 346. It is the result of wide consultation, within the CEN framework, amongst experts from the European conservation community. Individuals appointed by national standards bodies, together with their colleagues at national level, have helped to refine shared understanding and to improve these definitions.

Les termes définis dans le présent document ont été sélectionnés par des professionnels travaillant dans les domaines du patrimoine immobilier et mobilier. Même si les paysages, les parcs et les jardins font également partie de notre patrimoine culturel façonné par l'homme, cette terminologie ne leur est pas encore entièrement applicable, ni aux sites archéologiques enfouis. De la même manière, cette terminologie ne concerne pas complètement la conservation du patrimoine numérique pour laquelle des travaux sont en cours dans d'autres cadres et par d'autres comités de normalisation.

0.2 Élaboration de la présente norme

La présente édition met à jour la première édition et prend en compte les termes généraux supplémentaires jugés nécessaires dans les autres normes produites par le CEN/TC 346. Elle est le fruit d'une large consultation, dans le cadre du CEN, parmi les experts de la communauté européenne du domaine de la conservation-restauration. Des personnalités, désignées par les organismes nationaux de normalisation, ont, en collaboration avec leurs collègues au niveau national, contribué à affiner la compréhension commune et à améliorer ces définitions.

Die in dieser Norm enthaltenen Einträge wurden von Fachleuten ausgewählt, die mit beweglichem bzw. ortsfestem baulichen Kulturerbe arbeiten. Obgleich Landschaften, Parks und Gärten ebenfalls Teil unseres menschengemachten Kulturerbes sind, bezieht sich die vorliegende Terminologie nicht vollständig auf sie, und auch beispielsweise nicht auf vergrabene archäologische Denkmäler. Auch die Konservierung des digitalen Kulturerbes wird von dieser Terminologie nicht vollständig umfasst, sie wird in anderen Zusammenhängen und Normungskomitees erarbeitet.

0.2 Zur Entstehung dieser Norm

Diese Ausgabe der Norm aktualisiert die erste Ausgabe und berücksichtigt zusätzliche allgemeine Begriffe, die in den anderen Normen von CEN/TC 346 notwendig sind. Sie ist das Ergebnis einer umfassenden Beratungsphase im Rahmen von CEN durch europäische Konservierungsexperten. Die von den nationalen Normungsinstituten nominierten Experten, zusammen mit ihrer Kollegenschaft auf nationaler Ebene, haben daran mitgewirkt, ein vertieftes gemeinsames Verständnis zu erreichen und die vorliegenden Definitionen bestmöglich zu erstellen.

Pri príprave normy boli použité konvencie odporúčané v dokumentoch *Interné predpisy CEN/CENELEC – časť 3, ISO 704 a ISO 10241-1*³. Definované sú len podstatné mená, nie sú definované slovesá ani prídavné mená. Cieľom každej definície je poskytnúť stručné a výstižné zhrnutie daného pojmu, tak ako sa používa v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva. Tam, kde je to potrebné, boli doplnené niektoré poznámky a príklady. Definície sú formulované tak, aby každá z nich mohla pri použití v relevantnej vete nahradiť termín, ktorý definuje.

Táto norma bola prijatá v troch oficiálnych jazykoch CEN (anglickom, francúzskom a nemeckom) na základe pracovného dokumentu vypracovaného v angličtine. Pre niektoré pojmy neexistujú medzi jazykmi priame ekvivalentné preklady, preto boli v takýchto prípadoch použité rozšírené formulácie.

Od terminologickej normy CEN pre oblasť ochrany kultúrneho dedičstva nemožno očakávať, že úplne vyrieši všetky terminologické otázky, takže je možné, že sa nestretne ihneď so všeobecným súhlasom všetkých

The conventions used are those recommended in the documents *CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3, ISO 704 and ISO 10241-1*³. Only nouns are defined, not verbs or adjectives. Each definition aims to be a succinct summary of the concept as used across the field of conservation. Where it is necessary, some notes and examples are added. As far as possible each definition should be able to replace its term when inserted into a relevant sentence.

This standard has been adopted in the three official CEN languages (English, French and German) on the basis of a working document prepared in English. For some concepts there is no direct equivalent term between languages, so expanded phrasing is provided.

A CEN terminology standard in the field of conservation cannot be expected to resolve all issues and so is unlikely to meet with universal agreement. Like all standards, it will change in response to those using it and to changing practice, as well as

Les conventions utilisées sont celles recommandées dans les documents *Règlement intérieur du CEN/CENELEC – Partie 3, l'ISO 704 et l'ISO 10241-1:2011*³. Seuls des noms sont définis, et non des verbes ou des adjectifs. Chaque définition a pour objectif de constituer un résumé succinct du concept tel qu'il est utilisé dans le domaine de la conservation-restauration. Lorsque cela est nécessaire, des notes et des exemples sont ajoutés. Il convient, dans la mesure du possible, que chaque définition puisse remplacer le terme correspondant dans une phrase pertinente.

La présente norme a été adoptée dans les trois langues officielles du CEN (allemand, anglais et français) sur la base d'un document de travail rédigé en anglais. Pour certains concepts, il n'existe pas de terme directement équivalent entre les langues ; dans ce cas, une périphrase est fournie.

On ne peut pas espérer d'une norme de terminologie du CEN dans le domaine de la conservation-restauration qu'elle résolve toutes les questions et il est donc peu probable qu'elle fasse l'objet d'un consensus universel. Comme toutes

Die in dieser Norm befolgten Konventionen sind die der folgenden Dokumente: *CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3, ISO 704 und ISO 10241-1*³. Es werden nur Substantive definiert, keine Verben oder Adjektive. Jede Definition zielt auf eine kurze und knappe Wiedergabe des Begriffs ab, wie er über das gesamte Feld der Konservierung hinweg verwendet wird. Wo es nötig erschien, sind Anmerkungen und Beispiele hinzugefügt. So weit wie möglich sollte jede Definition geeignet sein, an die Stelle der zu ihr gehörenden Benennung zu treten, wenn sie in den entsprechenden Satz eingefügt wird.

Diese Norm ist in den drei offiziellen Sprachen des CEN angenommen worden (Englisch, Französisch, Deutsch), basierend auf einem englischsprachigen Arbeitsdokument. Für einige Begriffe gibt es möglicherweise keine direkte Benennung in einigen anderen Sprachen, daher wird dann eine erweiterte Formulierung erstellt.

Von einer Terminologie-Norm des CEN auf dem Gebiet der Konservierung kann nicht erwartet werden, bereits alle Fragen vollständig gelöst zu haben und sie trifft deshalb vielleicht nicht sofort auf vollständige Zustimmung von

³ Pozri Literatúra [71], [72] a [73].

See Bibliography [71], [72] and [73].

Voir Bibliographie [71], [72] et [73].

Siehe Literaturhinweise [71], [72] und [73].

zainteresovaných strán. Rovnako ako všetky ostatné normy sa aj táto norma bude postupne vyvíjať v reakcii na potreby jej používateľov, na základe meniacej sa praxe, ako aj podľa vývoja jazyka v priebehu ďalších rokov.

Používateľom tejto normy odporúčame, aby príslušným národným orgánom pre normalizáciu predkladali svoje návrhy na jej úpravu a skvalitnenie. Tieto pripomienky budú zozbierané a použité pri ďalšom vydaní normy.

0.3 Odkazy a zdroje

Významy bežných slov použitých v norme vychádzajú z ich ustáleného používania. Pri príprave jednotlivých definícií bolo využitých množstvo zdrojov, ktoré sú uvedené v literatúre, cennými podkladmi boli najmä charty a usmernenia formulované medzinárodnými odbornými organizáciami.

Od roku 1964 Benátska charta a neskôr Charta z Burry určovali chápanie a vývoj odbornej terminológie i praktických postupov v oblasti ochrany, konzervovania-reštaurovania a obnovy, najmä nehnuteľného kultúrneho dedičstva

the flux of language over the years.

Users are encouraged to suggest improvements to their national standards bodies. Comments will be compiled for use in the next edition.

0.3 References and sources

The references for the meanings of common English words used in the definitions follow established usage. Many sources listed in the bibliography have been valuable in guiding the development of the definitions, particularly charters and guidelines established by international professional bodies.

Since 1964, the Venice Charter, and later the Burra Charter, have guided reflection and development of the terms and practices used in conservation and restoration, especially of the built heritage

les normes, elle évoluera pour répondre aux besoins de ceux qui l'utilisent et en fonction du changement des pratiques, ainsi que des évolutions du langage au fil du temps.

Les utilisateurs sont encouragés à suggérer des améliorations à leurs organismes nationaux de normalisation. Les commentaires seront compilés afin d'être utilisés dans la prochaine édition.

0.3 Références et sources

Pour ce qui concerne la signification des termes anglais courants utilisés dans les définitions, les références respectent l'usage établi. De nombreuses sources, énumérées dans la Bibliographie, se sont avérées très utiles lors de l'élaboration des définitions, en particulier les chartes et les règles de conduite élaborées par des associations professionnelles internationales.

Depuis 1964, la charte de Venise, et plus tard la charte de Burra, ont guidé la réflexion et le développement des termes et des pratiques utilisés dans la conservation et la restauration, notamment du patrimoine bâti et de son environnement

allen Seiten. Wie jede Norm wird sie sich im Dialog mit ihren Nutzern weiter entwickeln und auf die sich wandelnde Praxis ebenso reagieren wie auf die Sprachentwicklung im Lauf der Zeit.

Anwender dieser Norm werden ermutigt, Verbesserungsvorschläge ihren nationalen Normungsorganisationen zu unterbreiten. Solche Stellungnahmen werden für eine Verwendung in der nächsten Ausgabe vorgehalten.

0.3 Nachweise und Quellen

Bei den Bedeutungen der allgemeinen deutschen Wörter folgt die Norm dem Sprachgebrauch. Viele der im Literaturverzeichnis genannten Quellen waren wertvolle Hilfestellungen bei der Erstellung der Definitionen, insbesondere die Chartas und die Leitlinien, die von internationalen Fachorganisationen erstellt sind.

Seit 1964 leiten die Charta von Venedig und später die Burra-Charta die Reflexion und Weiterentwicklung der Fachbegriffe und der Praktiken in Konservierung und Restaurierung, speziell des baulichen Kulturerbes und

a historických sídiel⁴. Definície tu uvedených štyroch pojmov (ochrana, preventívna ochrana, stabilizačné konzervovanie, obnova a reštaurovanie) boli vytvorené paralelne s definíciami ICOM-CC⁵, takže majú množstvo spoločných rysov, ale nie sú doslovne identické. Zatiaľ čo v terminológii ICOM-CC sa používa anglický výraz „conservation“ ako zastrešujúci termín, CEN/TC 346 sa domnieva, že v súčasnej praxi v niektorých európskych krajinách a organizáciách viac zodpovedá termín „conservation-restoration“, t.j. konzervovanie-reštaurovanie a že toto dvojité vyjadrenie bolo prijaté ako synonymum pre „conservation“. Na tomto mieste je potrebné si uvedomiť, že definície ICOM-CC sa používajú primárne v oblasti hnutel'ného kultúrneho dedičstva.

V niektorých európskych krajinách majú niektoré pojmy definované v tejto norme (napr. „kultúrne dedičstvo“, „zmena“, „reštaurovanie“) oficiálny úradný alebo právny význam, výklad, ktorý sa môže medzi jednotlivými krajinami líšiť. Väčšina krajín

⁴ Pozri Literatúra [1] a [7].

⁵ Pozri Literatúra [11].

and historic environment⁴. The definitions of four terms presented here ('conservation', 'preventive conservation', 'remedial conservation', 'restoration') were developed in parallel with those of ICOM-CC⁵ and so have considerable commonality, but they are not identical. Whereas the ICOM-CC terminology uses 'conservation' as the umbrella term, such is the strength of feeling about current practice in some European countries and organisations about the term 'conservation-restoration' that the latter is included as a synonym of 'conservation'. It should also be noted that the ICOM-CC definitions are used primarily in the field of movable heritage.

In certain European countries some of the terms defined by the present standard (e.g. 'cultural heritage', 'alteration', 'restoration') have an official or legal meaning which can vary amongst those countries. Most of the countries within the EU have endorsed in their national

See Bibliography [1] and [7].

See Bibliography [11].

historique⁴. Les définitions de quatre termes (« conservation ou conservation-restauration », « conservation préventive », « conservation curative », « restauration ») ont été élaborées pour le présent document parallèlement à celles de l'ICOM-CC⁵ et, de ce fait, ont énormément de points communs, mais ne sont pas identiques. Alors que la terminologie de l'ICOM-CC utilise le terme anglais « conservation » comme terme général, l'attachement à l'usage courant du terme « conservation-restauration » est si grand dans certains pays et au sein de certaines organisations en Europe que ce dernier figure ici comme synonyme de « conservation ». Il convient également de noter que les définitions de l'ICOM-CC sont principalement utilisées dans le domaine du patrimoine mobilier.

Certains des termes définis par la présente norme ont une signification juridique ou officielle qui peut varier suivant les pays d'Europe (par exemple, « patrimoine culturel », « modification », « restauration »). La plupart des pays au sein de l'Union européenne ont

Voir Bibliographie [1] et [7].

Voir Bibliographie [11].

historischer Stätten⁴. Die Definitionen von vier hier eingeführten Begriffen („Konservierung“, „Präventive Konservierung“, „Stabilisierende Konservierung“, „Restaurierung“) wurden zeitgleich mit ihrer Ausarbeitung im ICOM-CC (International Council of Museums Conservation Committee) entwickelt⁵ und haben daher ein hohes Maß an Gemeinsamkeit, auch wenn sie nicht wortgleich übereinstimmen. Und während das ICOM-CC „Konservierung“ als den übergreifenden Fachausdruck benutzt, hatte das CEN/TC 346 so sehr den Eindruck, dass „Konservierung-Restauration“ der aktuellen Praxis in einigen europäischen Ländern und Organisationen mehr entspricht, dass dieser Doppelausdruck als Synonym zu „Konservierung“ aufgenommen wurde. Es ist auch zu beachten, dass die ICOM-CC-Definitionen vorrangig im Bereich des beweglichen Kulturerbes verwendet werden.

In einigen europäischen Ländern haben einige der in dieser Norm definierten Begriffe (z. B. ‚Kulturerbe‘, ‚Veränderung‘, ‚Restauration) eine offizielle oder rechtlich relevante Bedeutung, welche zwischen diesen Ländern variieren kann. Die meisten

Siehe Literaturhinweise [1] und [7].

Siehe Literaturhinweise [11].

EÚ zohľadnila vo svojich vnútroštátnych predpisoch smernice EÚ, týkajúce sa nezákonného obchodovania a vývozu kultúrneho dedičstva. Niektoré z týchto smerníc obsahujú preklady viacerých bežných termínov z oblasti kultúrneho dedičstva a ich výklady⁶, ktoré sa môžu čiastočne líšiť od tu uvádzaných definícií. V tejto norme dostal prednosť termín „kultúrne dedičstvo“ (angl. cultural heritage) pred termínom „kultúrny majetok“ (angl. cultural property), ktorý je úzko prepojený s konceptom vlastníctva.

0.4 Ochrana kultúrneho dedičstva v praxi

Praktický výkon ochrany kultúrneho dedičstva sa medzi jednotlivými krajinami a kultúrami sveta líši. Proces prijímania rozhodnutí v tejto oblasti je len zriedka priamočiary⁷. Pri rozhodovaní je vždy potrebné brať do úvahy význam objektu a celý rad ďalších faktorov – niektoré sú dané aktuálnym stavom objektu a spôsobom jeho využitia, iné vyplývajú zo širšieho kontextu alebo zo zistenia nových skutočností a objavov vykonaných počas prác na objekte. Táto norma nemôže v rozhodovacom procese

⁶ Pozri Literatúra [15] a [16].

⁷ Pozri Literatúra [19] a [52].

regulations the EU Directives relating to illicit trade and the export of cultural heritage. Some of those directives contain translations of some common terms and their meanings⁶, which may differ from the definitions offered here. In this standard, “cultural heritage” has been chosen in preference to “cultural property”, with its narrower connotations of ownership.

0.4 Conservation practice

The practice of conservation varies between countries and cultures around the world. The process of making decisions in conservation is rarely straightforward⁷. Many factors have to be taken into account, some of them identified in the condition survey, others determined by ‘significance’, others deriving from the context and current use or following from discoveries made during the work. This document cannot be seen as a substitute for the exercise of professional judgement in making

See Bibliography [15] and [16].

See Bibliography [19] and [52].

cependant transposé dans leur réglementation nationale les Directives européennes concernant le commerce illicite et l'exportation du patrimoine culturel. Certaines de ces directives contiennent des traductions de certains termes courants et leurs significations⁶, qui peuvent différer des définitions données dans le présent document. Dans cette norme, « patrimoine culturel » (« cultural heritage ») a été préféré à « biens culturels » (« cultural property »), porteur des connotations plus restrictives de propriété.

0.4 Pratique en matière de conservation-restauration

La pratique de la conservation-restauration varie d'un pays à l'autre et d'une culture à l'autre dans le monde. La prise de décisions en matière de conservation-restauration est rarement simple et évidente⁷. De nombreux facteurs doivent être pris en compte, certains d'entre eux étant identifiés lors de l'évaluation de l'état, d'autres lors de la détermination de « l'intérêt patrimonial », d'autres dérivant du contexte et de l'utilisation courante ou faisant suite à des découvertes effectuées pendant le travail. Pour la

Voir Bibliographie [15] et [16].

Voir Bibliographie [19] et [52].

EU-Staaten haben in nationalen Richtlinien die EU-Direktiven bezüglich verbotenen Handel und Export kulturellen Erbes umgesetzt. Einige dieser Richtlinien enthalten Übersetzungen mancher gebräuchlicher Fachausdrücke und ihrer Bedeutung⁶, die von dem hier gegebenen Wortlaut der Definitionen etwas abweichen können. In der vorliegenden Norm wurde „Kulturerbe“ bevorzugt gegenüber „Kulturgut“, das enger gefasste Konnotationen von „Eigentümerschaft“ hat.

0.4 Konservierungspraxis

Die Konservierungspraxis variiert zwischen Ländern und Kulturen weltweit. Der Prozess der Entscheidungsfindung in der Konservierung ist selten gradlinig⁷. Stets sind viele Faktoren in Betracht zu ziehen, von denen einige in „Zustandserhebungen“ oder „Zustandsberichten“ aufgeführt werden, andere zur Bestimmung der „Bedeutung“ gehören, wieder andere rühren aus dem Kontext oder dem gegenwärtigen Gebrauch des Objekts her oder von Entdeckungen, die während der

Siehe Literaturhinweise [15] und [16].

Siehe Literaturhinweis [19] und [52].

nahradzovať profesionálne posúdenie odborníkom alebo skupinou odborníkov založené na adekvátnom vzdelaní, kvalifikácii, praxi, zručnostiach a skúsenostiach⁸.

Zákony a predpisy v niektorých členských krajinách CEN môžu obsahovať špecifické pravidlá, týkajúce sa odbornej kvalifikácie a/alebo metód kontroly realizácie zásahov pri ochrane kultúrneho dedičstva. V súvislosti s tým rôzne medzinárodné a národné organizácie začali formulovať požiadavky na kvalifikačné/odborné profily, normy a metodické usmernenia, ktoré postupne prispievajú k presnejšej identifikácii osôb so zodpovedajúcimi schopnosťami a znalosťami pre podieľanie sa na rozhodovaní o ochrane kultúrneho dedičstva a jej praktickej realizácii.

decisions, often in collaboration with others, backed up by appropriate education, training, skills, qualifications and experience⁸.

Laws and regulations in some CEN member countries may contain specific rules relating to professional qualifications and/or methods of control for interventions. Furthermore, various international and national organisations have been developing professional qualifications, standards and guidelines which increasingly help to identify those who are equipped to contribute to conservation decisions and to implement them.

prise de décision, souvent élaborée en collaboration avec d'autres, le présent document ne saurait remplacer l'exercice du jugement des professionnels, fondé sur leur éducation, leur formation, leurs compétences, leurs qualifications et une expérience appropriées⁸.

Dans certains pays membres du CEN, des lois et des règlements peuvent contenir des règles spécifiques concernant les qualifications professionnelles et/ou les méthodes de contrôle pour ces interventions. Par ailleurs, divers organismes internationaux et nationaux ont défini des qualifications, des normes et des règles de conduite professionnelles, aidant de plus en plus à identifier les personnes qui sont qualifiées pour contribuer en matière de conservation-restauration à la prise de décisions et à leur mise en œuvre.

Arbeit gemacht werden. Diese Norm allein kann daher nicht als Ersatz dafür genommen werden, ein fachkundiges Urteil im Entscheidungsprozess zu fällen, oft in Zusammenarbeit mit anderen, und gestützt auf adäquate Lehre, Ausbildung, Fertigkeiten, Qualifikation und Erfahrung⁸.

Gesetzgebung und andere Vorschriften in einigen CEN-Mitgliedsländern können spezielle Regeln bezüglich beruflicher Qualifikationen und/oder Kontrollmethoden für konservatorische Eingriffe enthalten. Darüber hinaus haben verschiedene internationale und nationale Organisationen begonnen, Berufsbilder/Qualifikationsprofile, Standards und Richtlinien zu formulieren, die zunehmend dabei helfen, diejenigen Fachkräfte angeben zu können, die das geeignete Rüstzeug dafür haben, Konservierungsentscheidungen zu treffen und umzusetzen.

⁸ Pozri Literatúra [19].

See Bibliography [19].

Voir Bibliographie [19].

Siehe Literaturhinweis [19].

0.5 Štruktúra normy a jej používanie

Usporiadanie termínov v tejto norme reflektuje spôsob, akým väčšina odborníkov pristupuje k riešeniu otázok ochrany kultúrneho dedičstva. Základom je posúdenie objektu, ktorý je predmetom ochrany, jeho významu a aktuálneho stavu⁹. Na to nadväzujúce odborné termíny z oblasti ochrany kultúrneho dedičstva odrážajú základné princípy a sú rozdelené do kategórií, ktoré popisujú na jednej strane preventívne opatrenia a na strane druhej stabilizačné zásahy a zásahy obnovy či konzervovania-reštaurovania. Termíny ako „rehabilitácia“ a „renovácia“ sú na hranici toho, čo je ešte možné považovať za ochranu kultúrneho dedičstva, podľa toho, či dodržiavajú alebo nedodržiavajú základné princípy, ako je napr. rešpekt k originálu či prameňom (dokumentárnym alebo materiálnym).

K dispozícii je tiež abecedný register (v štyroch jazykoch), ktorý môže byť nápomocný pri rýchlom vyhľadaní

0.5 The structure of the document and how to use it

The arrangement of terms reflects the ways in which professionals approach the conservation of cultural heritage. At its root is consideration of what is to be conserved, its significance and its condition.⁹ Conservation terms reflect underlying principles and are divided between categories identifying, on the one hand preventive actions, and on the other, remedial and restoration actions. Terms such as ‘rehabilitation’ and ‘renovation’ straddle the boundary of what is considered conservation, depending on their adherence to underlying principles, such as respect for evidence.

An alphabetical index is provided (in the four languages) which readers may wish to consult,

0.5 Structure et mode d'emploi du document

L'organisation des termes reflète la manière dont les professionnels envisagent les actions de conservation du patrimoine culturel. En premier lieu est étudié le bien à conserver, son intérêt patrimonial et son état de conservation⁹. Les termes relatifs à la conservation-restauration reflètent les principes sous-jacents et sont divisés en catégories identifiant d'une part les actions préventives et d'autre part les actions curatives et de restauration. Des termes tels que « réhabilitation » et « rénovation » sont à la limite du champ de la conservation-restauration, selon qu'ils intègrent ou non le respect des principes fondamentaux, tels que la prise en compte des preuves (documentaires ou matérielles).

Est fourni un index alphabétique (dans les quatre langues), que les lecteurs peuvent consulter,

0.5 Zur Struktur und zur Benutzung der Norm

Die Anordnung der Fachbegriffe folgt der Vorgehensweise der Fachleute bei der Konservierung von Kulturerbe. Am Beginn steht das, was zu konservieren ist, seine Bedeutung und sein Erhaltungszustand.⁹ Die darauf folgenden Fachbegriffe geben die zugrunde liegenden Prinzipien wieder und sind unterteilt in Abschnitte, die auf der einen Seite Handlungen der Präventiven Konservierung und auf der anderen solche der Stabilisierenden Konservierung sowie Restaurierung zeigen. Begriffe wie „Rehabilitation“ und „Renovierung“ können die Grenze dessen, was als Konservierung gilt, sprengen, je nachdem, ob sie die zugrundeliegenden Prinzipien wie die Achtung des Quellenwertes eines Objektes einhalten oder nicht.

Nicht jeder wird vielleicht diese Struktur unmittelbar anwendbar finden, daher sind alphabetische

⁹ Tieto pojmy a ich vzájomné vzťahy sú podrobne definované v EN 16853, pozri Literatúra [19].

These concepts and their interrelations are specified in EN 16853, see Bibliography [19].

Ces concepts et leurs liens transversaux sont spécifiés dans l'EN 16853, voir Bibliographie [19].

Diese Konzepte und ihre Zusammenhänge sind in der EN 16853 spezifiziert, siehe Literaturhinweis [19].

konkrétneho termínu. Vzhľadom na nie celkom predvídateľnú, často zložitú a mnohotvárnú povahu praktického výkonu ochrany kultúrneho dedičstva, nie je potrebné usporiadanie pojmov v tejto norme považovať za nemenné, ale dúfame, že mnohí ho budú vnímať ako užitočné. V snahe zlepšiť konzistentnosť a napomôcť krížovému odkazovaniu naprieč dokumentom sú pojmy, definované na inom mieste normy, vyznačené v definícii **hrubým** písmom.

especially if searching for a particular term. Given the unpredictable, often complex and multi-faceted nature of conservation practice, the groupings of terms should not be considered rigid, though it is hoped that many will find it helpful. In order to improve consistency and to help with cross-referencing, definitions using terms which are defined elsewhere in the standard are distinguished by being printed in **bold** type.

notamment lorsqu'ils recherchent un terme particulier. Étant donné le caractère imprévisible, souvent complexe et multiforme de la pratique de la conservation-restauration, il convient cependant de ne pas considérer les regroupements de termes comme figés, bien que l'on espère que beaucoup les trouveront utiles. Pour améliorer la cohérence et faciliter le référencement croisé, lorsque des définitions sont rédigées en utilisant des termes définis ailleurs dans la norme, ceux-ci sont mis en évidence en caractères **gras**.

Register (in allen 4 Sprachen) bereit gestellt, die die Leser u. U. aufsuchen werden, speziell, wenn sie nach einem einzelnen bestimmten Fachausdruck suchen. Angesichts des nicht vollkommen vorhersagbaren, häufig komplexen und vielschichtigen Charakters der Konservierungspraxis sollte die Gruppierung der Begriffe nicht als unverrückbar verstanden werden, auch wenn mit ihr die Hoffnung verbunden ist, dass viele Anwender sie hilfreich finden werden. Um die Konsistenz der Begriffe innerhalb der Norm zu stärken und durch Querverweise Hilfestellungen zu geben, wird durch **Fettdruck** hervorgehoben, wo Definitionen Fachausdrücke verwenden, die an anderer Stelle dieser Norm definiert sind.

1 Predmet

Táto norma definuje najdôležitejšie základné termíny, používané v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva so zvláštnou pozornosťou venovanou tým termínom, ktoré majú v tejto oblasti zásadný význam alebo sú používané veľmi často.

2 Normatívne odkazy

V tejto norme nie sú žiadne normatívne odkazy.

1 Scope

This document defines the main general terms used in the field of conservation of cultural heritage with particular attention to those terms which have wide use or significance.

2 Normative references

There are no normative references in this document.

1 Domaine d'application

Le présent document définit les principaux termes généraux employés dans le domaine de la conservation-restauration du patrimoine culturel en accordant une attention particulière aux termes dont l'usage est répandu ou l'importance reconnue.

2 Références normatives

Le présent document ne contient aucune référence normative.

1 Anwendungsbereich

Dieses Dokument definiert die wichtigsten allgemeinen Begriffe im Bereich der Erhaltung des kulturellen Erbes unter besonderer Berücksichtigung von weithin verbreiteten und bedeutsamen Begriffen.

2 Normative Verweisungen

Es gibt keine normativen Verweisungen in diesem Dokument.

koniec náhľadu – text ďalej pokračuje v platenej verzii STN